

3. otázku »O prevodnosti poistného nároku pri poistení škodovome zpracujú pp. Dr. Čech, gen. riad. českej vzáj. poisťovne, Dr. Jindrák, Dr. Jul. Čapek, Dr. J. Nigrin, riaditeľ poisťovne »Moldavie Generalie.

III. Vedecký odbor pre občiansky súdny poriadok.

1. »Majú byť pripustené nova v odvolacom pokračovaní a v akých medziach«, Zpracujú pp. min. r. Karel Schotz, Dr. K. Kadlec, adv. Dr. Vl. Krno, Dr. Pavel Krippner a Dr. Jul. Braščajka.

2. »Či sa doporúča rozšíriť pôsobnosť samosúdcu«, Slúbili zpracovať pp. adv. Dr. H. Tanzer, r. N. S. V. Cícha, adv. Dr. Vl. Králík.

3. otázku »Má-li sa pripustiť žaloba o obnovu riadenia v sporoch o rozvod, rozluku a neplatnosť manželstva« zpracujú pp. Dr. J. Voska, min. r. Dr. Jar. Horák, Dr. Jos. Pražák a Dr. J. Grňa, kom. fin. prok.

IV. Vedecký odbor pre právo finančné.

1. »Doporučuje sa zachovávať inštitúciu vyrovnávacích fondov«, Referujú Doc. Dr. B. Fux, odb. predn. Dr. R. Kollár, nám. pres. st. úradu statist., Dr. R. Fischer, adv. Dr. J. Stránský, min. r. Dr. Langer, adv.

2. otázku »Reforma trestného práva dôchodového« zpracujú pp. Dr. E. Steinhäuser, min. r., Dr. Fr. Vaverka, taj. obch. komory.

3. »Reforma práva poplatkového«, Referentami sú: pp. prof. Zd. Lepař, Fr. Jeřábek, vl. r. gen. fin. riad., prof. Dr. Jan Čaha, Dr. St. Šolta, taj. obch. kom.

Okrem vedeckých odborov sriadia sa aj odbory správne, ako: Odbor hospodársky (rozpočet sjazdu a jeho úhrada), propagačný, uvítací, ubytovací, zábavný, ktoré tiež budú zvolené z členov poriadateľského výboru. — pp —

Liga pro lidská práva, založená u nás podle vzorů zahraničních, zejména francouzského, již před několika lety, oblaňuje nyní intensivnější činnost. Podnět přišel jednak z ústředí Mezinárodní ligy, jednak od našich Němců. Prvním větším podnikem Ligy byla dne 5. listopadu přednáška prof. Viktora Basche, předsedy francouzské Ligy, přednáška rázu čistě propagačního o lize, o jejím vzniku ve Francii a po aféře Dreyfusově a jejím dalším vývoji a o jejím programu a cílech. Prof. Basch, typický skvělý francouzský řečník, dovedl nadchnouti posluchače pro ideály ligy, z nichž vyzdvihl hlavně boj proti fašismu, za demokracii v nejširším smyslu, politickou i hospodářskou a práci problížení národů a pro světový mír. Liga chce se ujmouti každého případu, kdy jsou ohrožena základní lidská práva a svoboda jednotlivce a kolektivních skupin. — Naše liga vytkla si tytéž cíle a může prozatem vykázati jedno aktivum: chystá se tu ve větším měřítku konkrétní spolupráce inteligence české i německé, při čemž členové němečtí se staví bez výhrad loyálně na půdu našeho státu. J. B.

LITERATURA.

Gustav Cassel: Post-war monetary stabilisation. — 8° — 110 str. New York Columbia University Press 1928. — Je to vlastně speciální výsek z Casselových přednášek v Americe. Cassel měl příležitost se zabývatí měnovým problémem od začátku a zúčastnil se aktivně všech mezinárodních porad. Proto jeho názory jsou ucelené, jeho závěry jasné a ovládnání materie suverenní. Jeho knížka je cenným teoretickým zhodnocením dosavadní světové měnové politiky. Ze současné literatury zachycuje zejména otázku zlaté měny nejvýstižněji. Podle Casselovy definice není zlatá měna vlastně nic jiného než měna papírová, jejíž hodnota jest zcela závislá na oběhu platidel (a to platidel v nejširším

smyslu), při čemž se tento oběh reguluje tak, aby hodnota měny byla udržována v určitém, relativně neměnném poměru ke zlatu; to ovšem znamená, že, je-li hodnota zlata konstantní, stačí udržovati kupní sílu měny, což je vlastně totéž jako stabilisovati obyčejnou měnu papírovou. Také poměr hodnoty měn navzájem určuje vnitřní kupní hodnota jednotlivých měn, ostatní vlivy jsou rázu podřadného. Cassel poukazuje v souvislosti s tím na předválečné i poválečné přeceňování významu zlatých rezerv a vůbec na nesprávné teoretické závěry předválečné, které teprve válečná a poválečná zkušenost korigovala, a konečně probírá stabilizační metody v jednotlivých státech. Poukazuje, že nejde toliko o stabilitu měn, nýbrž hlavně o stabilitu zlata, jehož hodnota není daleko tak konstantní, jak by se zdálo. Již před válkou, ale hlavně za války došlo k silné fluktuaci v hodnotě zlata, jež koncentrováno byla v Americe, a jeho hodnota tím sražena r. 1920 na 40% proti roku 1904 a deflací opět zvýšena na $\frac{2}{3}$ předválečné hodnoty. Jedině žalostný stav papírových měn a nedůvěra k nim způsobila návrat ke zlaté měně. Tím akutnější stal se však problém stabilisace hodnoty zlata, a také tím vážnější, neboť nabídka zlata oproti poptávce pozvolna klesá. Dlužno omeziti zlaté rezervy na míru, které jejich nynější účel, t. j. vyrovnávání přechodných fluktuací, skutečně vyžaduje a k čemuž stačí úplně 25%ní zlaté krytí. Zbývajícího zlata by se použilo co neúčelněji k mezinárodní regulaci hodnoty zlata. Dosud největším pokrokem na této cestě bylo vyloučení zlata z oběhu v Německu, Anglii a konečně i v Indii, kde přechod ke zlatu nejvíce ohrožoval stabilitu hodnoty zlata. Konečně považuje Cassel za neodůvodněný pojem gold exchange standard, poněvadž rozhodujícím momentem je udržování zlaté parity. Dosáhne-li se ho zlatými devisami, zdůrazňuje se tím jen význam spolupráce a souvislosti měn. — Názory o zlaté měně byly po válce revidovány tak, že možno mluvíti o nové zlaté měně. Hlavním jejím předpokladem je stabilisace hodnoty zlata a tím i stabilisace cenové hladiny. To musí býti cílem každé cedulové banky, jež nesmí rušivě zasahovati na kapitálovém trhu, nýbrž musí mu ponechati možnost normálního vývoje. Diskontní sazba cedulové banky má se tedy přizpůsobovati soukromé úrokové míře a nikoli naopak. Kapitálová potřeba má býti kryta běžnými úsporami a cedulová banka má svoje půjčování upravit tak, aby tohoto normálního stavu nerušila. Že je tato podmínka splněna, toho důkazem bude stabilisovaná cenová hladina. Cedulová banka určující přiměřenou cenu výpůjčkám, má udržovati tuto hladinu nezměněnou. Tento úkol pochopily i Spojené Státy, u nichž se nesňromáždilo během doby nejvíce zlata a které proto také nesou největší zodpovědnost za vývoj měnových poměrů na celém světě. Neboť také zde byla konečně vzata cenová hladina z roku 1926 za základ a na této bási má býti udržována stabilisace. Bylo-li jednou zlato zvoleno za měnový podklad, nutno podle Cassela učiniti vše, aby tato funkce zlata byla opravdu domyšlena do všech důsledků a použití všech prostředků kooperace, aby bylo řádné plnění této funkce zajištěno.

Lepař.

JUDr. Josef Kliment: Orgány zahraničních styků v českém státě před Bílou Horou. — Práce ze semináře českého práva na Karlově universitě č. 14, vydává JUDr. Jan Kapras, Praha 1929, str. 70, 80. — D1. Kliment se uvedl do literatury naší právní historie již svými »Glejty v českém státě«. Nová práce, s níž právě přichází, znamená po každé stránce pokračování na cestě již započaté. I obě themata spolu těsně souvisejí. V methodě a v systematice autorově není rovněž změny. Jestliže již »Glejty« nutily autora, aby se takřka prokusoval spletí institucí a poměrů právnícky dotud nevyjasněných, přináší širší thema této nové práce tím větší bohatství úkolů. A nejsympatictější stránkou autorovou je právě houževnatost, s jakou se vrhá do tohoto chaosu otázek předběžných a incidenčních, hledě je řešiti od základu a odjaluje slabiny názorů dosavadních, tradovaných mnohdy již řadou pracovníků.

Novou svou práci rozdělil autor na tři části. V první, označené jako úvod, vymezuje hlavní pojmy, zejména pojem mezinárodních styků a pojem orgánů, a konstruuje velmi originálně jednak právní uspořádání světa do počátku 17. století, jednak postavení českého státu v této světové organizaci. Klimentovou zásluhou zůstane, že první upozornil na možnosti, jaké tu skýtá rozlišení dvou subjektů mezinárodních, domněle splývajících, světové říše římské a německého království. Plně rozvinutí této myšlenky čeká ovšem ještě na autora. Škoda je, že tu Kliment nepoužil pojednání Schückingova »Die Organisation der Welt« (1908). Ne zcela vhodně vkládá Kliment v § 2 stručně vyličení »otázky orgánů zahraničních styků československých«. Dnešní úprava orgánů zahraničních styků v ČSR je podle názoru recensentova pro dané thema irrelevantní, zejména jestliže byl hlavním pojmem potřebným pro orientaci již vyhrazen § 1.

Rozdělení spisu na další dvě části, druhou a třetí, je dáno obvyklou periodisací: druhá část sahá do válek husitských, třetí část sleduje poměry od husitských válek do Bílé Hory. Po stránce věcné probírají tyto obě části téměř paralelně.

Paragrafy 4 a 9, jimiž se druhá, resp. třetí část zahajují, nebyly, zdá se, ve své nynější podobě pro práci nezbytnými: vlastní náplň dávají jim teprve partie další. V § 5 se autor zabývá otázkou, kdo je oprávněn vystupovati ve starší době jménem českého státu na venek a stanoví při té příležitosti velmi duchaplně právní význam spoluúčasti předních osobností v zemi na zahraničních dispozicích panovníkových, vrhaje světlo i na původní povahu sněmu a rady. Pokračování najdeme v § 10, v němž autor sleduje vývoj »korporační« povahy sněmu, který pomalu nabývá zahraniční kompetence vedle krále. Partie týkající se ústavní povahy rady v této době, náleží k nejlepším místům spisu. § 6 přináší na základě podrobného rozboru poznatek, že omezenou kompetenci jako subjekty styků mezinárodních měli a skutečně ji vykonávali také markrabí Moravský a knížata slezská, kdežto pro knížata opavská a pro biskupství olomoucké dokladů o takovéto kompetenci není. V § 11 rozvíjí se pak dále otázka účasti vedlejších zemí českého státu na zahraničních dispozicích celostátních, komplikovaná pozoruhodným zjevem jakési absorpce vedlejších zemí sněmem českým. V § 7 se rozebírají předpisy české ústavy omezující panovníka v případě války útočné a stanoví se zajímavě subjekty povinnosti bránit stát. Z § 13, jenž jedná o téže věci, budíž vyzdvížen postřeh, že »v ohledu vojenském jeví se český stát jako svaz zemí a obrana státu formulována jest pouze jako vzájemný závazek zemí poskytovat si pomoc«. §§ 8 a 14 se zabývají výkonnými orgány mezinárodních styků. Velmi cenné jsou tu partie o jednotlivých úřednících. Proč ale se tu autor vyhýbá zásadnímu rozlišení pouhých posílů od zmocněnců (zástupců)? Zvláště je vsunuto do III. části ještě pojednání o mimořádných orgánech ve vztazích mírových. —

Obě dosavadní práce Klimentovy překypují bohatstvím detailů, a to detailů vždy přesně doložených a také právnícky zhodnocených. »Orgány zahraničních styků« poskytují mimo to i celou řadu velmi cenných korektur názorů dosavadních. Dr. Václav Vaněček.

Univ. profesor Dr. K. Hermann-Otavský: Všeobecný zákoník obchodní a pozdější normy obchodního práva v zemích historických. — Stran 1844. 2 svazky váz. 190.— Kč. — Sbírká Kompassu cílevědomě vedená obsahuje téměř všechny normy československého práva v praktických sbírkách, bez nichž praxe se nemůže obejít. Z nich nejnovější a jednou z nejlepších jest Hermannovo vydání práva obchodního. Ve dvou obšírných svazcích jest obsažena celá materie platná v zemích historických v nejuplnějším výběru. Prvý díl obsahuje kromě obchodního zákona zákon o obchodních pomocnících, předpisy obchodního rejstříku, předpisy o akciových společnostech, o společenstvech, předpisy o bursách, peněžních a úvěrních ústavech (o Národní bance

československé, spořitelnách, okresních hospodářských záložnách a pod.). Druhý díl pokračuje pak v systému předpisy o právu šekovém (o právu směněném byl vydán ve sbírce Kompasů zvláštní svazek), o veřejných skladištích, o právu známkovém a vzorkovém, pak předpisy o dopravě železniční, a končí předpisy poštovního řádu. Systematika tato jest téměř ve všech sbírkách obchodního práva, avšak velkou předností vydání Hermannova jest obšírná komentace obchodního zákona a hlavních zákonů jej doplňujících, tak obšírná, že mnohdy vydání toto rovná se komentářovým vydáním velkých publikací. Při tom jest komentář autora přehledným a jasným, takže pro praxi není spleť různých výkladů protichůdných, nýbrž pomocným a bezpečným vodítkem po stavu obchodního práva u nás se stanoviska teorie a soudních rozhodnutí. Autor vyvaroval se ve své práci uvádění literatury, pokud není obecně přístupná, nýbrž vložil stav věci, jak se nyní podává stručně a vyčerpávajícím způsobem. Rozhodně měl Kompas šťastnou volbu i při autorovi, jehož sloh jest znám svojí koncisností a jasností výkladu.

dnk

Břetislav Chromec: Místopisný slovník československé republiky

— Nákladem Československého Kompasů. Strana 778. Cena váz 180.—. — V poslední době vyšlo několik příruček místopisných, když jednak byla shruba dokončena organizace správy, jednak byly úředně ustáleny názvy obcí v republice. Praxe vyžadovala nutně těchto příruček, aby se každý mohl rychle orientovati o důležitých datech jednotlivých míst, jako příslušnosti soudní, politické, o poště, železnici, hlavních datech národopisných a jiných poznacích, které obchod potřebuje. Z těchto příruček bývá pravidelně nejlepší, která nejpozději vyjde, ježto může již zhodnotiti chyby, jakož i přednosti svých předchůdců. Sbírká Chromecova obsahuje jako přednost seznam i vyšších administrativních jednotek pro jednotlivé obce, příslušnou živnostenskou a obchodní komoru, rozlohu obce, jakož i okresu, počet obyvatelstva obce a okresu, jakož i počet jednotlivých národností v nich. Regstruje na 15.711 jmen obcí, osad a dědin. Grafická úprava díla jest prvotřídní, tisk jasný a čitelný, což při příručce tohoto druhu jest nezbytnou náležitostí.

dnk

JUDr. Jan Gallas: Výklad k zákonu o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách. Nákladem Jednotného svazu soukromých zaměstnanců v Praze, 1929, 8°, stran 387, cena Kč 50.—. Známy odborník na poli sociálního pojištění Dr. Gallas podává v této knize výklad k novému pensijnímu zákonu. V úvodě zmiňuje se o historickém vývoji pensijního pojištění soukromých zaměstnanců a pojednává o výhodách, které přinesl nový zákon. Jeho odborný a podrobný výklad, jakož i příklady v knize obsažené podávají čtenáři bezpečně vodítko celým novým pensijním zákonem a osvětlují a doplňují ustanovení pensijního zákona. Kniha Gallasova je nejobsáhlejší komentářem, který k pensijnímu zákonu vyšel a bude jistě vyhledávána zvláště těmi, kdož z povinnosti nebo z odborného zájmu pensijním zákonem musejí se zabývatí.

Dr. Jindřich.

XV. Výroční zpráva zemského úřadu práce v Brně za r. 1928. Výroční zpráva seznamuje nás jednak s organizační činností jednotlivých okresních úřadů práce, organisovaných v zemském úřadu práce v Brně, jednak obrací se k vypsání vlastní činnosti těchto úřadů, spočívající v obstarávání zaměstnání pracovním silám v jednotlivých pracovních odvětvích a v nivelisování rozdílů mezi nabídkou a poptávkou práce u jednotlivých okresních úřadů práce.

Z výsledků činnosti zem. úř. práce v Brně za r. 1928 je patrné, že poměry téměř ve všech průmyslových a hospodářských odvětvích se značně zlepšily, což mělo vliv i na snížení nezaměstnanosti a na snížení množství vyplacených podpor v nezaměstnanosti.

Nejlepší poměry byly v živnostech stavebních a živnostech jim příbuzných (cihelny, cementárny atd.), dále v průmyslu automobilovém, kovoprůmyslu a přechodně v hutnictví. Poměrně nejhorší podmínky byly v průmyslu textilním a plátenickém. Celkem však možno říci, že situace na trhu práce byla v r. 1928 značně lepší než v letech minulých.

K osvětlení otázky veřejného sprostředkování práce v r. 1928 je k výroční zprávě připojen diagram a několik tabulek. Oma.

Oswald Külpe: Úvod do filosofie. Podle dvanáctého vydání, jež upravil August Messer, přeložil Hanuš Sýkora. Předmluvu k českému vydání napsal prof. J. B. Kozák. Praha, 1929. Str. I—VIII a 420. — O. Külpe jako zakladatel würzburgské filosofické školy, jež na podkladě experimentálním obírá se problémy lidského myšlení, není u nás neznámým filosofem. V jeho filosofii se uplatnila snaha chápat přírodní skutečnost objektivně (srv. jeho spis *Die Realisierung — příspěvek k založení reálních věd*). Neméně významným jest jeho úvod do filosofie, který je mnohostranný a velmi kritický. Zvláště dobře zpracoval autor části o hodnocení a o vědách hodnotících, čímž jeho úvod nabyl významu i pro kruhy právnícké.

Knihu svou rozložil Külpe na čtyři kapitoly. První kapitola jedná o pojmu a dělení filosofie, druhá probírá filosofické disciplíny, třetí kapitola filosofické směry a čtvrtá se obírá úkolem a systémem filosofie. Není účelem tohoto referátu registrovat všechny problémy, jichž se autor ve svém Úvodu dotýká, nýbrž toliko upozorniti na to, v jakém směru je jeho kniha důležitá i pro právníky.

V první kapitole seznamuje nás autor s pojmem a dělením filosofie. Podává přehled pokusů o určení pojmu filosofie od dob nejstarších až po dobu nejnovější a zdůrazňuje, že se v přítomnosti dává přednost té definici filosofie, jež definuje filosofii jako vědu o principech. Proměnlivostí rozsahu filosofie jsou dány potíže s jejím dělením. Autor pokládá za užitečno činiti rozdíl mezi všeobecnými a zvláštními filosofickými disciplínami. Všeobecně se vztahují na celý stav našeho vědění a poznání, zvláštní pak disciplíny na určité jeho výseky a úkoly. K všeobecným filosofickým disciplínám počítá metafysiku jako souhrnné učení o skutečnosti, noetiku s logikou a všeobecné učení o hodnocení. Ke speciálním filosofickým disciplínám řadí přírodní filosofii, etiku a filosofii práva, estetiku, filosofii náboženství a filosofii dějin. Sociologii probírá v rámci filosofie dějin.

V kapitole druhé rozbírá autor jednak obecné filosofické nauky (metafysiku, noetiku a logiku), jednak zvláštní filosofické nauky (přírodní filosofii, psychologii, etiku a filosofii práva, estetiku, filosofii náboženství, filosofii dějin). Od metafysiky jako nauky o podstatě reality správně odděluje noetiku jako vědu o principech poznání. Noetiku definuje v širším a užším smyslu. Noetika v širším smyslu je věda o materiálních a formálních principech poznání, v užším smyslu je věda, která se zabývá jen materiálními principy poznání. Myšlenkám nechce autor připisovat jako Platon nějakou mimduševní realitu, také nechce na rozdíl od Rickerta akceptovati pro objektivní poznatky zvláštní říši hodnot. Předním úkolem noetiky jest určení obsahu vědění vůbec neboli otázka po možnosti vědění. Proto je pro ni důležité stanovit hranice mezi vírou a vědou, mezi transcendentním a immanentním. Právníka budou kromě výkladů o noetice zajímat i výklady o logice, jež je vědou o formálních principech poznání. Autor líčí zajímavě její vývoj od jejího zakladatele Aristotela. Ze zvláštních filosofických nauk má kromě psychologie velkou důležitost výklad o etice a filosofii práva. Etika jako normativní disciplína je vědou o tom, co býti má. Její normy, pokud jsou v rámci empirické etiky, mají jen hypotetickou platnost. Filosofie práva vyrostla historicky z předpokladu přírodního, přirozeného práva, jež stojí proti právu pozitivnímu. Přirozené právo a právní filosofie

byly až do XIX. století dohromady spojeny. Právní filosofie podle autora je filosofií právní vědy. Taková filosofie jest užitým vědoslovím, které pojednává o materiálních a formálních předpokladech právní vědy. Jsou tu i pojmy, které jdou svým významem za pravovědu samu a proto nemohou býti vůbec touto odbornou vědou plně zpracovány, na př. pojmy jednání, vůle, pokusu, náhody, svobody, kauzality. Z druhé strany přicházejí tu pojmy, které jsou vlastní pravovědě, jako pojmy práva, trestu, právnické osoby, přičitatelnosti, a autor konstatuje, že zde vykonali právníci sami nejlepší kus práce. Za druhý hlavní úkol filosofie práva prohlašuje autor kritiku a vzdělávání platného pozitivního práva ve smyslu mravního svědomí.

V kapitole třetí probírá autor jednotlivé filosofické směry, a to směry noetické (racionalismus, empirismus, kriticismus, dogmatismus, skepticizmus, pozitivismus, idealismus, realismus a fenomenalismus) a a směry metafysické. Čtvrtou kapitolou o úkolu a systému filosofie je ukončena zdařilá učebnice, která ke všem nadhozeným problémům připojuje výčet význačnější literatury, umožňující tak snadnou orientaci v literatuře filosofické vůbec a právněfilosofické zvláště. Tento výčet literatury by arci leckdes potřeboval revise a doplnění, aby odpovídal nejnovějšímu stavu literatury.

Kůlpeřv »Úvod do filosofie« byl přeložen do češtiny již v r. 1900 a tento překlad byl již dlouhá léta rozebrán. Lze proto vítati nový překlad, jemuž se dostane zajisté větší pozornosti v době, kdy studium filosofie se stalo nezbytností pro právníka, jenž chce proniknouti logickou strukturou právního systému.

Dr. Bohumil Kučera.

Prof. Dr. Stanislav Dnistrjanský: Základy moderního práva soukromého. Nákladem České akademie věd a umění. V Praze 1928. Velká 8°. Cena ? Stran 347. — Kniha, jejíž autor se hlásí k Ehrlichově volnoprávnímu hnutí, je asi nejrozsáhlejším sociologickým systémem soukromého práva, vyšlém v českém jazyku. Je to jistě pozoruhodné dílo, jehož hlavní chybou je, že chce být právnické, z čehož povstává někdy beznadějná spleť právnických, sociologických a hospodářských pouček a pojmů, jež vede často k neplodnému tvoření nových termínů, k pochybným exkursům do cizích disciplin (na př. překonaný výklad o vzniku sociálních útvarů, výklad pojmů hospodářských na str. 172) a k neúčinným analogiím (str. 12). Autorovým výkladům chybí noetický základ, z kterého by mohl pozorovat právní vědu jako jednotný systém, takže se zde stává vlastně syntesou sociologie a národního hospodářství.

Autor dochází k pojmu práva geneticky, hlavně historickým pozorováním (str. 9). Není zde však konsekventní, neboť nechá právo tvořit více méně mystickou volonté générale, »společnosti«. Právo je u něho charakterisováno obsahem, naprosto ne formou (na př. normou), nýbrž »řádem«, t. j. tím, co udržuje společnost. Je tedy každému necháno na vůli, aby z jednotlivých pravidel vyčetl, co je právem a co ne. Právo státu a veřejných korporací je jen částí práva, někdy snad ani není vlastním právem. Existuje ještě právo obyčejové, produktem obou je právo právníků.

Autorovo učení je totiž v jádře přirozenoprávní. »Právo již bylo dávno před tím, než z něho byla vytvořena pravidla; popírání existenci práva mimo právní předpisy bylo by totéž, co vylíti dítě s koupelí« (str. 196). Kdo by si nevzpomněl na učení o moci ustavující a ustavené? Přirozeně staví často proti sobě stát a právo (proti státu ještě národ). Stát figuruje u něho ještě jako starý, vrchnostenský stát z doby před Velkou revolucí, stojící proti občanům, společnosti, ne jako moderní, demokratický stát, občany tvořený. Žádá dokonce od soudce, aby při nalézání práva hledal »v zákonech, zároveň nebo v druhé řadě v sociálních svazech« (str. 332), neboť »moderní soudce je sice státní

orgán, avšak v službách společnosti« (str. 330), stejně na str. 206. Zkrátka, stát sice má podle práva, které vytvořila společnost, vydávat pravidla, ale »nemůže vyčerpat všechny normy sociálního řádu« (str. 25), naopak, někdy jedná z egoismu proti společnosti. Není divné, že autor vlastně nikde nerozlišuje mezi posuzováním práva de lege ferenda a de lege lata, ba ještě spíše to při nalézání práva zavrhuje.

Dnistrjanského definice práva je: právo je řád sociálních vztahů mezi lidmi docílený pořádkem a rozhodováním. Nespadá do rámce referátu, rozebrat tuto definici; ukázali jsme, k jakému výsledku vedla. Na základě této definice tvoří však autor terminologii, která je rovněž způsobila vnést zmatek do právní vědy a to tím, že si vypůjčuje pojmy z cizích věd. Pojem osoby nahrazuje termínem nositele soukromého práva (ač zavrhuje pojem subjektivního práva) věc — res je nahrazena pojmem statek (mezi ně patří i vnitřní statky, kvality člověka), věcné právo nazývá právem hospodářského zúčastnění, obligační právo sociální vázaností. Brojí s Iheringem proti »nebi právnických pojmů« (vytýká takové plané teoretisování normativní teorií), konstruuje sám však pracně nové pojmy (zaopatření na str. 226, obligace na str. 277, jež se naprosto nemůže opírat o pozitivní právo, nýbrž je převzata od komentátorů obecného práva, péče obecného styku na str. 280). Vede jej k tomu nedostatečně rozlišování mezi pozitivním a »vlastním« právem. Pojmy jsou takto u něho ideály, politické postuláty, obsahují v sobě hesla a programy. Autor dopouští se zde chyby, kterou v sociologii vytýkal Max Weber starším autorům, která však v právní vědě jest už překonána.

Bylo by nespravedlivé, upírat knize nesporné klady. Nepřináší jen zajímavé náměty, ale analyzuje také dobře předsudky panujících teorií. Přednost této knihy — autorem snad ani nezamýšlená — spočívá v tom, že podává zevrubný a informativní přehled názorů právníkůch myslitelů až do moderní doby u nás v nezvyklém rozsahu. Ale i zde bychom vytýkali, že byl opomenut z cizích autorů Duguít a vůbec všichni čeští právníci filosofové, ač autor nezapomněl na př. ani na Rathenau-a. Také charakteristiky právních systémů jsou skutečně vtípné. V tom ohledu znamená kniha velké plus pro naši literaturu, ač jistě nezpůsobí pokrok v právní filosofii.

Dr. Čakrt.

Stanislav K. Neumann, Francouzská revoluce. Díl první. Praha, Borový, 1929, s. 540 in-v. 8. (Knihy dalekých obzorů 6.) — Práce Neumannova nemá a nechce být nějakou kritickou studií, nemá být podle terminologie autorovy zatížena přemírou historismu, a vskutku také není. Autor nezapře v sobě básníka, lehce a hravě přenáší se přes nebezpečná úskalí historické kritiky, ale to nevádí, protože jeho kniha má být populární a je určena širším nehistorickým vrstvám. Tedy ten, kdo by v ní hledal přesnou historii politickou, byl by značně zklamán, ale ten, kdo chce snadno a cestou populární poznati toto vždy slavné údobí historie nejen francouzské, nýbrž i světové, vezme knihu Neumannovu s radostí i užítkem do ruky. K tomu přispěje nemálo i dobrá typografická úprava a množství vyobrazení. Pokud jde o celkovou kritiku, je nutno si ji nechat, až bude celé dílo uzavřeno. Tolik však je jisto, že sluší oceniti jak autorovu, tak nakladatelovu snahu opatřiti populární dějiny francouzské revoluce i našemu českému čtenáři.

Ča.

Monografie z dějin našeho průmyslu. Referoval jsem v 5. čísle X. ročníku Všeřdu o zajímavém monografickém vylíčení historie velkého průmyslového podniku, které podala známá liberecká textilní firma Jan Liebig a spol. ve své publikaci »100 Jahre Johann Liebig & Co.« Od této doby vyšlo několik dalších podobných monografií, které jsou též zajímavými a cennými příspěvky pro vybudování celkového vědeckého popisu našeho národního hospodářství a jeho dějinného vývoje.

Tak u příležitosti loňské brněnské výstavy pro soudobou kulturu byla později vydána Spolkem vlnářských průmyslníků moravských

knížka »Die Brüner Wollindustrie 1928«, v níž tajemník brněnské obchodní komory Dr. Alfréd Oberländer podává stručný, ale výstižný nástin vývoje brněnského továrního průmyslu soukenického od polovice 18. století až podnes. Dále uvádí knížka statistické údaje a diagramy, z nichž jest patrna velikost brněnského vlnářského průmyslu: tak r. 1928 zde pracovalo 245.573 vřeten na přízi mýkanou a 33.000 vřeten na přízi česanou, 6103 mechanických stavů, zaměstnáno bylo zde téměř 18.000 dělníků a vyrobeno 15 milionů metrů vlněných látek v ceně 850 milionů Kč, z čehož téměř polovice pro vývoz.

Akciová společnost pro stavbu strojů a mostů v Adamově vydala svým nákladem knihu Jos. Pilnáčka, v níž jsou vylíčeny velmi zajímavé dějiny starobylých závodů železářských, založených již asi kolem roku 1350 v údolí řeky Svitavy na území nynější obce Adamova. Závody, založené původně pány z Vildenberka, přecházely ovšem v průběhu let rukama různých majitelů — byly po jistý čas i v majetku krále Jiřího z Poděbrad — nejdříve byl posléze jejich vlastníkem po 308 let rod Lichtensteinský, až pak závody koncem minulého století koupila známá strojírenská firma Bromovský, Schulz a Sohr. Další osudy a fuse této firmy prodělávaly i adamovské závody, r. 1918 je koupila vídeňská akc. spol. Daimlerova, od 1. ledna 1921 utvořena pro ně samostatná akciová společnost a koncem r. 1927 získala většinu jejich akcií Československá zbrojovka, akc. spol. v Brně. Právě v poslední době, můžeme sami k tomu dodat, jsou adamovské závody opět v popředí koncentračního úsilí čsl. průmyslu strojírenského. Závody adamovské byly původně založeny jako hutní a železářské závody s vysokými pecemi, které v krajině bohaté lesy a dřívě i železnou rudou vyráběly pomocí dřevěného uhlí železo; když však během minulého století nastal přesun hutního a železářského průmyslu do kamenouhelných revírů, kde se železo laciněji a v daleko větších výrobních rozměrech vyrábí pomocí koksu, musily adamovské závody zrušiti své vysoké pece a přejíti od výroby hutnické k výrobě strojů, vyráběných z kupovaného již železa, což se zde též plně zdařilo. Stejný vývoj musily prodělávati i všechny jiné podniky v obdobné situaci se nacházející a přejíti od hutní a železářské výroby k výrobě strojnické nebo železného zboží, chtěly-li se uchrániti před zánikem. Kniha jest skutečně reprezentativní, vyzdobena mnoha fotografiemi a i reprodukcemi starých listin, vyobrazení atd., obsahuje též množství důležitých údajů o výrobních poměrech středověkého železářství, na př. velmi zajímavé údaje o cenách a výrobních nákladech; o pili, s jakou autor knihu tuto sestavil, dlužno se vysloviti s největším uznáním. Dílo jeho zůstane důležitým pramenem pro každého, kdo se bude pracemi o hospodářských dějinách země našich obíratí.

Konečně zaslouží si zmínky též slavnostní publikace, kterou vydala k svému 70letému jubileu dřevařská firma Löwy a Winterberg. Kniha tato jest rovněž po stránce zevní skvěle vypracena, s mnohými ilustracemi, úvod k ní napsal ředitel knihovny Národního musea Dr. Volf; zvláště zajímavý zde jest historický náčrt obchodu s dřívím v Praze-Podskali.
Dr. Režný.

Karel Engliš: Finanční věda. (Nástin theorie hospodářství veřejných svazků.) Nákladem Fr. Borového v Praze, 1929. 8°. Stran 408. Cena Kč 90.—. — Autor uvádí v předmluvě, že kniha přináší jen obecnou ideologii všech hospodářských problémů veřejného hospodářství, že není ani popisnou, ani historickou, ani srovnávací. Tento úvod vyznívá však příliš skromně. Nehledě k příležitostným zajímavým exkursům do historie finanční vědy, nalezneme v ní hojnost praktických příkladů z naší finanční politiky, hlavně z doby, kdy Engliš byl finančním ministrem, podaných jistě od autora nejpovolanějšího, takže vyniká vysoce nad obvyklé typy učebnic neb nástinů. Kniha se stává někdy až

obhajobou Englišovy státnické práce, při níž necaybí ani četné trpké poznámky na adresu politických stran.

Tézisko knihy ovšem spočívá v důsledné aplikaci Englišovy hospodářské noetiky. Nejedná se zde o zcela nové poznatky, vřdytž známe již názory Englišovy z jeho Základů hospodářského myšlení, z jeho článků (hlavně v Obzoru národohospodářském), z jehož polemik s prof. Loevensteinem a v neposlední řadě z jeho řečí parlamentu. Kniha podává však systém finanční vědy, v němž po prvé teleologické stanovisko jednotně se uplatňuje. Vlastní noetice je ovšem věnována jen poslední, poměrně malá část, nadepsaná »Finanční věda«, v níž je obsažen ještě z polovice výťah z autorových »Základů«. Finanční věda byla již dávno hlásána jako samostatná disciplína, teoretická fundace jí však chyběla. Je nesporné, že je součástí hospodářské vědy. Proto platí pro ni princip hospodářský a zákon o relativním užítku a relativním nákladu. Od hospodářské vědy je ohraničena tím, že se zabývá jen hospodářstvím veřejných svazků. Státní hospodářství (a v něm hospodářství podřízených veřejných svazků) je jednotné, jelikož sleduje společný účel, který je totožný s účelem státu, t. j. uskutečnění ideálu člověka zdravého, vzdělaného, dobrého a zámožného. Ten je ovšem jen myšlenkovou konstrukcí, pomocí něhož věda chápe určitý komplex jednání jako jednotnou hospodářskou soustavu. Zde narážíme na jeden z nejspornějších bodů Englišova učení. Je nesporné, že veřejné hospodářství sleduje jeden účel, ale je otázka, zda je to autorem daný ideál: vřdytž jistě v některých státech, na př. církevních, je dán ideál nábožného, ale ne zdravého a zámožného člověka. — Státní hospodářství je nucené, protože se jim vnáší do individualistického řádu cizí prvky kolektivistické. Tato nucenost je však charakteristickou jen po stránce formálně-právní. Také kooperativní funkce veřejného svazku nepatří k jeho podstatě, ač je nesporné, že tato cesta vedla geneticky k jeho vzniku. Veřejné hospodářství je hospodářství solidaristické, prostoupené zásadami kooperativními. — Finanční věda konečně má trojí poslání: je finanční teorií, historií a politikou. Je sporné, je-li předmětem této vědy jen příjmová stránka státního hospodářství, ale rozhodně je z výdajového hospodářství tolik ve finanční vědě nepostradatelné, kolik třeba ku pochopení hospodářské povahy toho kterého odvětví správního.

Pro ty, kdož sledovali Englišovu finanční politiku s hlubším zájmem, budou některé oddíly jeho knihy neobyčejně cenné, na př. tam, kde autor jedná o finanční politice samosprávných těles a jich vztahu ke státu. Také v části, jednající o daních, přináší kniha některé pozoruhodné nové aspekty. Následkem důsledné aplikace teleologického způsobu pozorování upouští autor od nesourodých čtyř tradičních zásad daňových; při daňovém zatížení srovnává užitek i škodu relativní a mezní a z toho srovnání vyvozuje svoje daňové zásady. Zrovna tak si počíná u výkladů o rozpočtu; poukazuje zejména na zbytečnost sporů o definici výdajů řádných a mimořádných, redukuje problém poměru mezi výdaji a příjmy státní správy na otázku poměru věcného a časově kvantitního. — Pokud se týče terminologie, nazývá autor i zde důsledně daně, postihující výrobek za výroby před dokončením, daněmi obchodovými.

Kniha má přednost, známou z dřívějších prací autorových: je psána poutavě a jasně, není zatížena spoustou citací pod čarou. Knihu ovládá duch moderního liberalismu, který se nechce odloučit od individualistického hospodářského řádu, pokud se tento osvědčuje, ale uznává nutnost kooperace a zákroku státního z důvodů sociálních. Engliš varuje i před výstřelky demokracie, která může ohrozit stát, t. j. podlomit jeho produktivitu tím, že nemajetná většina uvalí většinu veřejných břemen na majetné podnikatele.

Dr. Čakrt.

Dr. Jozef Munka: **Cirkevné dávky**. Bratislava, 1929. Nákladom vlastním. Str. 110. Cena neudaná. — Právny poriadok československý

prejal zákonom čis. 11. z r. 1918 medzi iným aj starú úpravu pomerov medzi štátom a cirkvami. Zmenené ústavné a politické pomery pri-niesly však so sebou mnohé zmeny štátnych predpisov vo veciach kultových, alebo aspoň nové chápanie týchto a teda aj novú prax. To veľmi sťažilo postavenie príslušných orgánov štátnej správy, ktoré sa musia orientovať v labyrinte veľkého množstva štátne-cirkevných predpisov recipovaných, pozmenených a novovydaných. Vezmeme-li pri tom do ohľadu neprístupnosť mnohých predpisov starších, komplikovanú ešte i nepresnosťou, ba často aj úplnou vadnosťou núdzových prekladov, budeme si vedieť tým lepšie oceniť nesnadnú prácu autorovu, ktorou sa pokúsil o osbieranie aspoň istého výseku z veľkého komplexu štátnych predpisov kultových. Autorova knížka o »Cirkevných dávkách« bola vyvolaná naliehavou potrebou správnej praxe a keďže je aj tomuto špeciálnemu účelu primerane zostavená, iste bude praktikom konať veľmi dobré služby. Je prehľadná, ľahko písaná a stručná. Pod titulami o ložnom, stôlových poplatkoch, rímsko-katolickej cirkevnej dani, cirkevne-školskej dani, o obecnej podpore konfesiam, kňazských patričnostiach v obecnom rozpočte, cirkevnej dani v evanj. cirkvi a. v., cirkevnej dani ev. ref. cirkvi ako aj o cirkevnej dani v židovských náboženských obciach, podáva texty naj-dôležitejších kultových predpisov, stručný výťah z nich, alebo aspoň ich citáciu. Veľmi správne berie zreteľ aj na bývalú judikaturu uhorskú ako aj na zásadné rozhodnutia najvyššieho správneho súdu čsl., ktoré sú nezbytným doplnkom predpisov normatívnych a preto aj cennou pomôckou správnej praxe.

Škoda len, že autor neprizeral rovnako aspoň k základným požiadavkom prác vedeckých. Rozhodne mu treba vytknúť, že nevyčerpá ani kardinálne a ľahko prístupné diela odbornej literatury a že aj citácia použitých prameňov trpí miestami nepresnosťou, alebo neúplnosťou. Dikcia autorova, hoci právnický dobrá, predsa nesie početné známky vplyvu prekladania z maďarčiny. Chybí tiež abecedný register vecný a chronologický soznam použitých zákonov, nariadení a zásadných rozhodnutí súdnych i správnych. Knappek.

Ing. František Munk: Nové hospodárství. Studie o hospodárské revoluci XX. století, S předmlouvou Doc. Dr. Václ. Verunáče, Nákladem Orbis, V Praze, 1929. 80. Stran 113. Cena Kč 15.—. — V předmluvě vítá Verunáč toto dílo jako nový projev mládeže, hlásící se k laboretismu, t. j. ke kooperaci v hospodárství, k jeho racionalisaci a zejména k jeho zetisování. Tím jsou také stručně vyjádřeny hlavní myšlenky a hesla této knížky. Její poměrně malý rozsah nedovoluje — přes zhuštěnost výkladu — aby autor šel do hloubky; je patrné, že kniha je psána pro informaci širšího obecnstva. Bude se líbit však i odborníkovi jako opravdu vtipná essay a to o věci, o které se obyčejně essaye nepíšíou. Zejména první kapitola, nadepsaná »Světová válka a hospodárská revoluce«, obsahuje tolik bystrých postřehů, tolik upozornění na samozřejmé věci, jejichž samozřejmost si neuvědomujeme, že se vyrovná v každém ohledu předním dílům z cizích literatur, kterou autor, jak patrné z knihy, dokonale zná; k poutavosti knihy přispívají také zajímavé příklady z historie hospodárství. Další kapitoly jsou: hospodárství v pohybu, revoluce průmyslu, revoluce obchodu — která je zvlášť zajímavá —, konec laissez faire — a co potom a konečně výhled.

Kniha je radostným dokladem duševní pružnosti našich mladých hospodárských praktických odborníků; patří k tomu jistě odvaha, vzepřít se starým liberalistickým heslům a žádat v tak široké míře spolupráci a regulaci hospodárství státem. Ve veřejnosti se už setkala s velkým úspěchem. Dr. Čakrt.

Dr. Jan Gallas a dr. František Janošík: Výklad k zákonu o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří ve znění novely ze dne 8. listopadu 1928, čis. 184. Sb. z. a n. Nákladem Sdružení úředníků a zřízců československých sociálně-pojišřovacíh ústavů v Praze. Stran 510. — Autorem 4. vydání výkladu není již dr. Gallas

sám, nýbrž spolu s ním také dr. František Janoščík z Ústřední sociální pojišťovny. Toto spolupracovníctví projevilo se nejen četnými změnami v obsahu, nýbrž také tím, že bylo čtené použito zkušeností z praxe Ústřední sociální pojišťovny při provádění zákona. Velké změny proti předcházejícím vydáním vyžádala si ovšem novela sama. Kniha byla nyní zdokonalena především ve své vnější úpravě, takže působí příznivěji než dříve dobrým papírem a jasným, byť i poněkud drobným tiskem. Místa novelou změněná jsou pro přehlednost tištěna kursivou. Změněna byla i úprava textu samého a komentář byl připojen k jednotlivým paragrafům zákona pod čarou drobnějším písmem. Tato úprava je poněkud v rozporu s titulem knihy, poněvadž působí dojemem, že jde o pouhé komentované vydání zákona, tím spíše, že výklad připíná se leckde ve formě dosti úsečné jen k jednotlivým odstavcům paragrafu a pojmům zákona a je tak příliš rozdroben na zcela malé oddíly, na rozdíl od dřívějších vydání, v nichž za jednotlivými paragrafy zákona následovala souvislá pojednání někde téměř ve formě drobných monografií. Bylo by také zapotřebí, aby v textu byla přesně oddělena místa, v nichž se citují rozhodnutí nejvyššího správního soudu od výkladu autorů, kteří jich velmi často používají místo svých vlastních slov.

I po věcné stránce byl výklad sám značně změněn proti dřívějším vydáním a to nejen tam, kde toho vyžadovala novelisace, a bylo v něm také hojně použito názorů vyslovených v rozhodnutích nejvyššího správního soudu a materiálu získaného při praktickém provádění zákona. Z úvodu byla vypuštěna část týkající se teorie pojištění a sociálního pojištění a ponechána v něm zcela stručná část historická. Také všechny ostatní změny byly vedeny sňahou zpracovat knihu tak, aby byla především praktickou pomůckou. Třeba by v některých případech bylo možno mít i jiné názory na smysl ustanovení zákona a leckde by bylo i vhodné, aby výklad byl poněkud rozšířen, přece jen kniha je velmi jasným komentářem a je při jejím účelu jen její předností, že se nezabývá příliš pochybnostmi, které by při výkladu zákona mohly vzniknouti. Ko.

Rudolf Hanzal: Pensijní pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách. Nákladem Obce kovoprůmyslového úřednictva a zřízenectva v Praze, 1929, 8°, stran 133, cena Kč 12.—. — Kniha tato obsahuje text nového zákona o pensijním pojištění a podává k němu výklad a vysvětlivky ve stručné, však čtenáři přístupné formě, příližež při tom k nejběžnějším praktickým stykům pojištěnců s nositeli pensijního pojištění.

Dr. Jindřich.

L'Année de la Société des Nations (1er octobre 1927—30 septembre 1928). Genève, 1928. Section d'information du Secrétariat de la Société des Nations. 8°. Stran 261. Cena 1 fr. švýc. — Je to druhá publikace serie, která má za úkol vyliciti každoročně činnost Společnosti národů a podávati přehled důležitějších událostí, které se sběhly mezi dvěma zasedáními Shromáždění. Tato malá encyklopedie mezinárodních mírových snah poskytuje možnost rychle se informovati a je tudíž užitečnou pomůckou stejně pro ty, kdož hledají zprávy praktického rázu jako pro vědecké pracovníky a studující. — Mimo úvod, kde je shrnuta v hlavních rysech činnost Společnosti za rok 1927—1928, má tato ročenka 16 kapitol, v nichž se postupně probírají: poměr Společnosti národů k jednotlivým státům; otázky arbitráže, bezpečnosti a odzbrojení a sem spadající incident svatogotthardský; činnost stálého dvoru mezinárodní spravedlnosti a jiné otázky jeho organisace se týkající; otázky právní a ústavní jako kodifikace mezinárodního práva, styky Společnosti národů s institucemi zřízenými pod její autoritou a pod; organisace ekonomická a finanční; organisace dopravy a průvozu; organisace zdravotnictví; dále rozvoj «ševní spolupráce, otázky politické, mezi nimiž též záležitost »maďarských optantů«; ochrana menšin; mandáty; správa saarského území; počána též krátká zpráva o svobodném městě Gdansku a dosti obsírně pojednáno o sociálním a humanitním díle Společnosti národů.

Ke konci mimo rozličné údaje týkající se vnitřní organizace Společnosti národů samé, uveden jest program prací, k nimž daly podnět resoluce 9. shromáždění v září 1928 a učiněna stručná zmínka o přích pentadních před haagským C. P. J. I. — Pro svou přehlednost a úplnost patří »L'Année« mezi nejoblíbenější a nejběžnější informativní publikace o organismech Společnosti národů a o mezinárodních mírových institucích vůbec. J. Žourek.

Výklady k zákonu pro pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří ve znění novely (z 8. listopadu 1928, č. 184. Sb. z. a nař.). — Ze žně komentářů k novelisovanému sociálně pojišťovacímu zákonu dělnickému souperí navzájem jako dříve jen dva starší výklady zpracované: z jejich autorů Dr. Jan Gallas přibral za spolupracovníka přednostu Ú. s. p. Dr. Fr. Janošíka (nakl. Sdružení úřed. a zřiz. čsl. soc.-poj. ústavů v Praze), kdežto Dr. Jan Pospíšil se spojil s univ. docentem Dr. Zd. Neubauelem (nakl. vlastním: XII., Grégrova 6). Tak pochopitelně se látka obou výkladů obohatila, u Pospíšila dokonce rozrostla s původních 398 na 504 str. Pospíšil totiž, odlehčiv spisu hutným a pěkně vybraným úvodem vydání prvého, rozšířil spis hlavně o pokyny (oběžníky Ú. s. p.), o výklad novelisovaných ustanovení, o novou judikaturu o zkušenosti, jichž nabyl nejen rozpravami časopiseckými, nýbrž také dotazy vedoucích úředníků, a jistě ne na posledním místě o úvahy Neubauerovoy, týkající se nejvíce správy, sporného i nesporného řízení a pojištění invalidního. Základ byl ovšem přejat ze starého výkladu, takže celek dotvrzuje znova systematicčnost i pílí autorovu. Podobným duchem se nesou i opravy druhého komentáře, jehož objemnost i nevzhlednost jsou odstraněny. I v něm byly revisi podrobeny starší úsečné poznámky a práci odlehčeno v partiích teoretických, kdežto praktických přibýlo. — Jako nový komentátor se uvedl nestejnomeným výkladem (Pojištění nemocenské, invalidní a starobní, nakl. Čsl. ústředí nem. pojištěn) Dr. Al. Neuman. Jeho příručka náleží především těm, kteří jsou s pojištěním již obeznámeni. Jednotlivé paragrafy jsou hlavně doloženy nálezy Nejvyššího správního soudu, výnosy správních úřadů soudními rozsudky. Samostatného výkladu je pořídku. — Bývalý spolupracovník Dr. Pospíšila Dr. Jindř. Tučný vydal (spolu s K. Šrámkem, nakl. Odbor. ústřed. křesť. soc. v Brně) Invalidní a starobní pojištění dělníků, spisek především jim určený. Tučnému se podařilo vyložit toto pojištění jasně, svědomitě a bez vynechávek. Obávám se jen, aby knížce nevadilo to, že vynecháno pojištění nemocenské, a místy úprava postrádající živějších distinkcí. Potužil.

JUDr. Richard Bébr: Ošetrovatelský personál. Služební a platové poměry, odpočívání a zaopatřovací platy. Nakl. vlastním. Cena 20 Kč. V prodeji fy Bursík a Kohout v Praze a v administraci »Československé nemocnice« v Prostějově. — K orientaci v řadě norem, ovládaících naše personální právo, nestačí dnes pouhé znění zákona, nýbrž daleko více nutno se obracet k různým interním pravidlům příslušných korporací. Po této stránce vykonal odb. přednosta Dr. Bébr záslužné dílo, že se ujal zpracování právních norem, upravujících postavení vzrůstající kategorie světského ošetrovatelského personálu humanitních ústavů státních, zemských i okresních. Každý, kdo v této věci potřebuje informací, nalezne je v díle Bébrově v jasné a přehledné formě. —jkt—

Dr. Alois Neuman: Československé sociálně-pojišťovací soudnictví se zvláštním zřetelem k řízení před rozhodčími soudy nemocenských pojištěn. Nákladem Ústředí nemocenských pojištěn v Praze, 1929, 80, str. 79, cena Kč. 10. — Knížka je praktickým vodítkem hlavně pro řízení před rozhodčími soudy nemocenských pojištěn a před pojišťovacím soudem, jako odvolací instancí těchto soudů. Obsahuje přehled lhůt, řízení před těmito soudy, rejstřík místních příslušností pojišťovacích soudů a návrhy všech potřebných formulářů. Psána jest

populárně tak, aby i laik-neprávník mohl se jí řídit; pro tyto osoby, pokud přicházejí ve styk se sociálně-pojišťovacím soudnictvím je hlavně míněna.

Dr. Jindřich.

Z publikací Státního úřadu statistického. — Statistika větších průmyslových závodů. Jedním z nejdůležitějších a nejzajímavějších, ale zároveň též z nejobtížnějších úkolů, před než je statistická práce postavena, jest provést statistiku průmyslové výroby. I náš Státní úřad statistický se pilně obírá pracemi do tohoto oboru spadajícími a nyní jako prvé výsledky této práce předkládá veřejnosti statistiku větších průmyslových závodů podle stavu z r. 1926. Vyšetřené zde údaje týkají se počtu větších závodů průmyslových podle jednotlivých oborů, jejich zaměstnanectva a sil pohonných; předmětná data jsou navzájem kombinována i vyšetřena na teritoriálním podkladě (pro soudní okresy, země a pro celý stát). Toto statistické šetření jest jedním z nejdůležitějších, jež byla až dosud u nás provedena, ježto podává obraz o celkovém stavu a velikosti naší výroby velkoprámyslové co do počtu závodů v jednotlivých odvětvích, jejich zaměstnanců a pohonných sil. Publikace těchto dat není dosud skončena a děje se ve Zprávách Státního úřadu statistického. Číslo 28—39 těchto zpráv obsahuje výklad o metodě tohoto statistického šetření a data o hornictví, koksovárnách, briketárnách, o průmyslu kovodělném a hudebních nástrojů, textilním, kožařském a o průmyslu pryže a osinku. Číslo 52—57 Zpráv má statistická data (s úvodem) o průmyslu dřevařském, papírnickém, grafickém, hračkařském, soustružnickém, kartáčnickém a košíkářském, číslo 121—126 Zpráv (opět s úvodem) údaje o průmyslu chemickém, o plynárnách, o průmyslu potravinářském, nápojovém a tabákovém. Zbývá ještě uveřejnit data o průmyslu kamenův a zemin, sklářském a o samostatných elektrárnách, což se stane v nejbližší době. Pro velikou důležitost průmyslové statistiky hodlám po publikaci celého tohoto díla o věci ještě podrobněji se zmíniti.

V čísle 96—101 roč. 1929 svých Zpráv vydal Státní úřad statistický též obvyklý přehled sociálních, hospodářských i kulturních poměrů našeho státu v roce 1928, jak byly tyto statistickým šetřením zachyceny, pod názvem »Rok 1928 ve světle statistických dat« z bohatého a velmi poučného obsahu může čerpati mnoho poučení a zejména konkrétní, bezpečná data každý, kdo se obírá záležitostmi veřejnými. Tak na př. zahraniční obchod naší republiky, který jest nyní střediskem živého zájmu veřejnosti, jest v právě cit. čísle Zpráv podroben přesnému a důkladnému rozboru, jenž podává základní strukturu jeho i v hlavních rysech jeho vývoj v r. 1928. Úplný a vyčerpávající rozbor zahraničního obchodu za minulý rok 1928, jež vyjde v nejbližší době. R.

Léon Rabinowicz: La crise et l'avenir du droit pénal. 1929. Paris, Marcel Rivière, 8°. Stran 40. Cena 5 frs. — Autor podává v této své vstupní docentské přednášce vývoj trestního práva od primitivního systému odvety a soukromé spravedlnosti až k nejmodernějšímu systému preventivnímu, který došel vyjádření ve Ferriho pozitivistickém návrhu trestního zákoníka pro Itálii. Vývoj ten je rozdělen na tři velké etapy: 1. perioda primitivní, 2. perioda klasická, 3. perioda pozitivistická. Každá z těchto period je výstižně charakterisována, zdůrazněn význam velké Revoluce francouzské, vyzvednuty nové revoluční principy pozitivistické školy trestního práva: legální zodpovědnost, trestní sankce, zřetel na nebezpečnost pachatele, odsouzení na neurčitou dobu. — Příčinu krise vidí autor v tom, že klasická škola, třebaš svým »nulla poera sine lege« byla nekonečným pokrokem proti době dřívější, nevystihla nicméně skutečnosti, »viděla jen delikt a nechala ve stínu provinilce.« Krise dle něho jeví se vzrůstáním zločinnosti vůbec, zločinnosti a recidivy mladistvých, vzrůstání, jež je zaviněno též špatnou trestní organisací. — Východisko z krise vidí v učení pozitivistické školy, která za hlavní prostředek ochranný prohlašuje prevenci a nikoli represí, která při aplikaci sankcí bere ohled

na nebezpečnost provinilce a klade si v důsledku toho za cíl znovuvychovatí zločince napravitelné a znovupřizpůsobiti je k životu. — Na mnohých místech přáli bychom si míti podánu více podrobností, myšlenku rozvedenu. Nutno si však uvědomit, že kniha je, jak výše podotknuto, vytisknutou přednáškou. Cena její spočívá hlavně v tom, že umožňuje obsáhnouti celý velkolepý vývoj trestního práva takřka jediným jasným pohledem a dává takto čtenáři možnost dospěti v mnohých ohledech k cenným uzávěrům a důsledkům. — Úpravou je to zajímavý pokus zaujmouti čtenáře i neodborníka. Žourek.

Règlement pacifique des différends internationaux, non-agression et assistance mutuelle. Rapport de la troisième Commission à l'Assemblée. Publications de la Société des Nations, IX. Désarmement. Genève, 1928. 89. Stran 42. Cena neuvedena. — Publikace mimo resoluce a zprávy obsahuje text generálního aktu, tři vzory jeho, rozdílného rozsahu, a tři vzory smluv o vzájemné pomoci a neútočení. Generální akt má čtyři části: o smíru, o soudním vyřizování sporů, o arbitrážním vyřizování sporů a všeobecná ustanovení. První část zdokonaluje smírné řízení; byť i jej nestanoví obligátním pro všechny případy, má nicméně mnohá důležitá ustanovení: předvídá zřízení Stálé smírčí komise (čl. 2.) nebo Speciální smírčí komise (čl. 5.), jimž může býti kteroukoli ze stran, které tento pakt přijmou, podána přímo a jednostranně písemná žádost (čl. 7.), což je důležitá novota proti dřívějšímu. Způsob jmenování kmise určuje článek 4. Druhá část ustanovuje soudní řízení pro všechny spory »kde by si strany navzájem popíraly nějaké právo« (čl. 17.), s výhradami ovšem článku 39., a které by se souhlasem obou stran nebyly dány soudu rozhodčímu. Ve třetí části upravuje se řízení arbitrážní pro všechny spory jiné než ty, které jsou míněny článkem 17. Aktu a v důsledku toho též článkem 36. Statutu Stálého dvora mezinárodní spravedlnosti (čl. 21.), tedy spory především politické. I zde je stranám dána možnost podati jednostrannou žádost, nedojde-li jednání o kompromis k cíli (čl. 27.). Zajímavé je, že ve znění smlouvy arbitrážní soud je spíše jakýmsi mezinárodním dvorem soudním, neboť pro případ, že by nebylo možno aplikovat žádných soudních pravidel a řádů, »bude souditi ex aequo et bono«. V ustanoveních všeobecných nejzávažnější je článek 39., zajišťující státům možnost určitých výhrad; článkem tímto by byl dosah a význam paktu nekonečně zeslaben, kdyby článek 41. nestanovil, že »spory týkající se interpretace nebo aplikace tohoto generálního aktu, počítaje v to i spory týkající se určení rozporů a dosahu případných výhrad, budou předloženy Stálému dvoru mezinárodní spravedlnosti. — Akt může býti stranami přijat celý neb jen z částí (čl. 38.), což je umožněno třemi vzory (A, B, C) dvoustranných úmluv (Příloha 2.): úmluva A obsahuje celý generální akt, úmluva B část prvou, druhou a čtvrtou, úmluva C část prvou a čtvrtou. — V příloze třetí jsou rovněž tři vzory smluv: vzor kolektivní smlouvy o nájemné pomoci, vzor kolektivní smlouvy o neútočení a dvoustranná smlouva o neútočení. Výhoda generálního aktu spočívá v tom, že činí zbytečným veškerá dlouhá a obtížná vyjednávání dřívějších dob: přijat z částí nebo zcela dvěma státy (což se dnes už stalo), mění se v mezinárodní úmluvu, zůstává nadále otevřen přístupu všech ostatních států. Význam jeho spočívá mimo to též v jeho přizpůsobitelnosti všem situacím a potřebám států, aniž by to bylo na újmu jeho všeobecnosti. Okolnost, že byl dosud ratifikován velmi malým počtem států, nelze jistě přičítat na vrub jeho snad nedostatečné dokonalosti. Zdrženlivé chování států vysvětluje se i tu úzkostlivým pojetím principu státní svrchovanosti a z něho plynoucí snaze po co možná největší volnosti pro budoucno. Žourek.

Conférence Internationale du Travail. Douzième session. Rapport du Directeur. Genève, 1929. Bureau International du Travail. 89. Stran 297. Cena neuvedena. — Zpráva ředitele Mezinárodního úřadu práce obvyklou přehledností a úplností podržuje stále přední místo mezi ofi-

cielnými periodickými publikacemi mezinárodních ženevských institucí. — Plán její je naprosto totožný s plánem Zpráv předcházejících, což umožňuje značně sledovat srovnáváním hospodářský a sociální vývoj, jakož i postup prací a ratifikací. — První část probírá všeobecné činnost Mezinárodní organizace práce a je opětně rozdělena ve tři kapitoly: 1. Problémy organizace, 2. Mezinárodní činnost informační, 3. Styky; druhá obsahuje jako dříve ve stručném výtahu roční zprávy, jež jsou vlády povinny podávat o aplikaci ratifikovaných úmluv dle § 408. versailleské mírové smlouvy. — V první části sub 1. ve stati o poměru států k Organizaci je podána mimo jiné též poměrně dosti obsáhlá zpráva o hospodářském stavu SSSR. Táž část přináší též výsledky voleb na příští tříletí dos právní rady B. I. T. (z čsl. delegátů zvolen Dr. Hodáč). — Zpráva neomezuje se toliko na otázky práce, nýbrž podává též na počátku části druhé přehled hospodářského stavu světového v roce 1928, poněkud snad příliš stručný, nicméně všetranný; zmiňuje se tam o mezinárodních přesunech zlata, o hnutí kartelovém, o pokrocích racionalisace, o mezinárodní výrobě, obchodu atd. Na to uveden v tabulkách přehled všech úmluv a jich ratifikací, pak doporučení a jich aplikací. (Č. S. R. je co se týká ratifikace návrhů úmluv na 14. místě.) Následuje pak podrobné zkoumání aplikace přijatých úmluv. Pojednává se o ochraně dělníků, o sociálním pojištění, o možnostech umístění, o ochraně zvláštních kategorií dělnictva, o životních podmínkách dělníků a jich obecných právech. — V uzávěru Albert Thomas proti nepřívznivé kritice a odsuzování Organizace ukazuje na mimořádné stoupání ročního počtu ratifikací, který normálně činil 34 až 35, a dosahuje od 15. III. 1928 do 15. III. 1929 rekordního čísla 79, převyšuje takto o 22 nejvyšší dosud dosažený počet v roce 1924/25. Zdůrazňuje, že mezinárodní život není nikdy samočinný, že naopak je «dilem úsilovné vůle stále a neochvějně.» že sociální otázka je rovněž «otázkou důvěry a vůle.» — Zpráva je cenou příručkou pro všechny, kdož chtějí se pravidelně informovat o složitých problémech sociálních a hospodářských. Je rekapitulací pro ty, kteří měli možnost je sledovat v tisku, informační publikací pro ostatní, kteří se chtějí informovat rychle a důkladně. Pro všechny skeptiky pak je její obsah nezvratným důkazem, že Mezinárodní organizace práce je už dnes organismem, jehož pravidelný chod je dokonale dělbou práce a důvěrou členů úplně zajištěn, takže bez obav může přikročit k povinné decennální revisi prvních ratifikovaných úmluv: Zourek.

JUDr. Václav Peča: První desetiletí banky »Slavie« v samostatném státě československém a vývoj československého pojišťovnictví 1918—1928. Nákladem banky »Slavie«. Str 114 + 2 graf., tabulky. Velká 8°. Cena ? — Tato publikace, vydaná na oslavu 60. výročí založení banky »Slavie« a sepsaná jejím vrchním ředitelem, upoutá pozornost na první pohled svou pěknou vnější úpravou a pečlivým zpracováním. Povoláný praktik zde podává podrobný výklad vývoje toho významného ústavu, s jehož založením je spojena řada zvůčných jmen (zakladatel dr. Chleborád, Palacký, Grégr atd.), a v tomto rámci monografii dějin českého pojišťovnictví. Nejzajímavější jsou kapitoly o expansi banky »Slavie« do ciziny (zejména Jugoslavie) a vývoji jednotlivých pojišťovacích oborů, konečně i o jejich mecenášských snáhách. Postrádáme však přehledné tabulky, které v takové publikaci by neměly chybět (jen na konci je grafické znázornění pojistných rezerv a fondů) a které by byly plastičtější ilustrací dějin banky než při slavnostních příležitostech sice obvyklý, ale místy přece jen příliš květnatý a rozvláčný sloh. Dr. Čákr.